

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

AZ „ELSŐ SZÉKELY HÁZI-IPARI ORSZÁGOS SZÖVETKEZET” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: osztoritűkön és vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előljárók, papok és gazdasági egyleti tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.

Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyit-tér sora 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postakaróképzárti osékk- és klöring 10,489. számú

Le a fegyvert
székelyek!

A karaván halad....

Az egyéni és népszabadság ügye is halad minden népnél előre; csak a magyar szabadság rohan — hátra!

A munkapárt is halad... A még meglévő csekély egyéni szabadságunk megnyirbálása munkájában!

De beszéljenek a tények!

Udvarhelyvármegye törvényhatósága közelebbről a következő szabályrendeletet fogadta el és terjeszti fel miniszteri megerősítés végett:

Szabályrendelet a löfegyvertartásról.

1. §. Udvarhelyvármegye területén a fegyveradó alá tartozó bármilyen löfegyver, továbbá pisztoly, forgópisztoly, flóbert tartásához engedély szükséges, mely engedély vizsgálónaságig szóló hatállyal, a községben a járási főszolgabíró, szükség esetén a községi előljáróság meghallgatása után, r. t. városokban a rendőrkapitány adja meg.

Az engedélyért a löfegyvert tartani akaró egyén folyamodni köteles, mely folyamodvány a községi előljáróság, illetőleg a rendőrkapitány előtt élő szóval is előterjeszthető.

A szóval előterjesztett kérelem jegyzőkönyvbe foglalandó, melyet az előljáróság a járási főszolgabíróhoz felterjesztetni köteles.

2. §. Az engedélyek kiadásánál a járási főszolgabírók és r. t. városok rendőrkapitányai lekiismeretes vizsgálat tárgyává tartoznak tenni a fegyvertartás szükségét s csak ha ez tényleg fenforog, adhatja meg a kért engedélyt.

16 éven felüli kiskorúaknak csak szülei vagy gyámi jóállás mellett adható fegyvertartási engedély. Cseledek részére a szolgálat tartamára a gazda szerezheti be az engedélyt. Figyelem fordítandó arra is, vajjon a fenforgó körülmények között a kérelmező által felhozott okokból nem-e felelne meg a puska helyett a pisztoly, vagy forgópisztoly s ez esetben az utóbbira adandó ki az engedély.

Botpuska tartása nem engedélyezhető.

A kiadott engedélyekről fél évenként az illetékes községi előljáróság és csendőrség értesítendő.

3. §. A járási főszolgabírák és rendőrkapitányok által kiadott fegyvertartási engedélyről törzskönyv vezetendő.

Az engedélyek és törzskönyv alakját a vármegye alispánja állapítja meg.

4. §. A vármegye alispánja jogosult a járási főszolgabírók és ren-

dőrkapitányok által kiadott fegyvertartási engedélyeket különösen indokolt esetekben elvonni.

Ily eseteket képeznek pl. ha az engedélyes ellen löfegyverrel elkövetett bűncselekmény miatt büntető vizsgálat rendeltetett el, vagy ha pl. az engedélyes az 1879. évi XL. t.-c. 115. §-ában ütköző kihágás miatt két ízben jogerősen elítélte stb.

5. §. Fegyvertartási engedélyt egyáltalában nem nyerhetnek 16 éven aluli kiskorúak, továbbá a kik hatósági vagy magánosok elleni erőszak, az emberi élet és testi épség ellen szándékosan elkövetett orvadászat miatt jogszzerűen elítéltek, végül azok, kik orvadászaton tetten kapatván, a tetten érőt veszélyesen fenyegetik, ellene fegyvert fognak, vagy erőszakot használnak. (1883. évi XX. t. c. 27. §.)

6. §. A felesketett mező- és hegyőrök, továbbá a hasonló megbízatásu, bár fel nem esketett, de szolgálatuknál fogva fegyverviselésre jogosult egyének szolgálati fegyvereikre nézve szolgálatuk ideje alatt hivatalból látandók el évről évre megújítandó fegyvertartási engedéllyel. A bejelentett vadőröknek (1883. évi XX. t.-cz. 41. §.) szolgálatadójuk kérelmére szolgálatuk tartamára megújítandó fegyvertartási engedély adandó ki.

7. §. A mely községben vagy r. t. városban a személy- és vagyonbiztonság erősen megingot, ott a járási főszolgabíró, illetőleg rendőrkapitány a fegyvertartási engedéllyel bíró, azonban kevésbé megbízható, vagy a személyes vagyonbiztonságra nézve gyanus egyének fegyvereit jogosult beszédelni s azokat a kivételes intézkedések tartamára a községi előljáróság által elzárt helyen őriztetni, illetőleg őrizni.

8. §. A fegyvertartási engedéllyel nem bíró egyének birtokában lévő löfegyverek elkobozandók s a vármegyei alispánhoz beküldendők, a ki — a mennyiben azok nagyobb értékűek nem képviselnek — az elsütő művezet és a cső használhatatlanná tétele után az 1884. évi 63477. B. M. számú rendelet értelmében jár el.

9. §. Oly egyének löfegyverei, kik fegyvertartási engedéllyel már bírtak, de az tőlük elvonatott, a tulajdonosok által három hó alatt hatósági felügyelet mellett értékesítendő.

Ennek letételével a löfegyverre nézve a 8. §-ban körülírt eljárás alkalmazandó.

10. §. Lőpor vagy más löfegyverekhez használható robbanó anyag, valamint kész töltények és töltény hüvelyárúsításra jogosított egyének a beszerzett és kiszolgáltatott anyagról nyilvántartást tartoznak vezetni.

A nyilvántartás alakját a vármegye alispánja határozza meg.

11. §. Az elárusító az előbbi §-ban

említett anyagot oly egyéneknek, a ki fegyvertartási engedélyt mutat fel, bármikor kiszolgáltathat; az ily módon kiszolgáltatott anyagról elismervény állítandó ki a vevő által, a melyben a fegyvertartási engedély kelte és száma, továbbá azokat kiállított hivatal is feltűnendő.

12. §. Az előbbi §-ban említett eseten kívül iőpor vagy löfegyverhez használható más robbanó anyag, kész töltény vagy töltényhüvely csupán a járási főszolgabíró, illetőleg a rendőrkapitány utalványára az ebben meghatározott mennyiségben szolgáltat ki.

Ugy ezen utalványok, mint a 11. §-ban említett elismervények az elárusító által a 10. §-ban említett elismervények az elárusító által a 10. §-ban érintett nyilvántartással együtt megőrzendők és a vizsgáló közegeknek felmutatandók, kik azt felülvizsgálják és az észlelt szabálytalanságok tekintetében a szükséges intézkedéseket megteszik.

Ha a fölülvizsgálatnál szabálytalanság nem találtatott, az átvizsgált elismervények és utalványok megsemmisítendő.

Vizsgálat teljesítésére jogosult a járási szolgabírók, rendőrkapitányok, az alispán vagy az általa megbízott tisztviselő.

A ki ezen kötelezettséget teljesíteni elmulasztja, fegyelmi vétséget követ el és a vonatkozó törvények értelmében büntetendő.

14. §. A községi előljáróság, városban a rendőrség szigorúan ügyelni tartoznak arra, hogy a községben, illetőleg városban löfegyvert (puskát, pisztolyt, forgópisztolyt) senki se tartson, a ki erre engedéllyel nem bír, az e tekintetben észlelt kihágás eseteit a községi előljáróság a járási főszolgabírónak, a rendőrség a rendőrkapitánynak feljelenteni köteles.

13. §. Akár új, akár régi löfegyverek csak oly egyéneknek adhatók el, a kik löfegyverek vételére az illetékes járási főszolgabírótól vagy rendőrkapitánytól engedélyt nyertek.

15. §. A ki engedély nélkül löfegyvert tart, a ki a 7. §-ban megállapított hatósági intézkedés ellenére a löfegyvert beszolgáltatni vonakodik, végül a 10. 11. 12 s 13 §-ban megnevezett kötelezettségek eleget nem tesz, kihágást követ el, azért 5 napig terjedő elzárással, egyszersmind 100 (egyszáz) koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ezen kihágási ügyek elbírálásánál az 1879. évi XL. t.-c. általános rendelkezései alkalmazandók.

A kihágási bírói hatóságot gyakorolják első sorban: községekben a járási főszolgabíró, r. t. városokban a rendőrkapitány; másodfokban: a m. kir. belügyminiszter. A kiszabott pénzbüntetések az 1901. évi XX. t.-cz.

23. §. első bekezdésében megjelölt célra fordítandó.

Jelen szabályrendelet belügyminiszteri jóváhagyás után történő kihirdetést követő 30-ik napon életbe lép.

Azonban a közszabadság ügyét szíven hordozó több bizottsági tagnak a következő felebbezésével együtt meggye ezen szabályrendelet a belügyminiszter elé:

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága 775—1910. kgy. sz. alatt, a közigazgatási bizottság átirata és az „Udvarhelyvármegyei Vadásztársaság” kérvénye alapján „Szabályrendelet a löfegyvertartásról” című szabályrendeletet fogadta el.

Szerény nézetünk, de tiszta erős meggyőződésünk szerint ez a szabályrendelet alkotmányunk alapelveibe ütközik.

Alkotmányunk egyik alapelve: az egyéni szabadság, a tulajdon szabadsága, szentsége.

Összes magánjogi törvényünk és bíraskodásunk ezen alapelveken nyugszik. Következik ebből, hogy ezen alapelvek megszorítására is csak törvény adhat meghatalmazást.

Arra pedig törvény vagy bírói szokásjog egyáltalán nincs: hogy mindenki csak hatósági engedély mellett tarthasson löfegyvert.

Ha ilyen törvényes alap volna, ez azt jelentené, hogy mindenkinek tilos fegyvert tartani. Tehát törvényeink szerint mindeki tarthat löfegyvert és van több törvényünk, melyek a fegyverrel vissza élőket büntetik és tőlük a fegyvertartást eltiltják.

Többek között az 1879. évi XL. t.-c. több szakasza, az 1883. évi XX. és XXXIII. törvények.

Az 1879. évi XL-ik t.-c. 61. §. rendelkezése szerint tehát csak az elítelt, bíróság súlyosan stigmatizált egyénekkel szemben van még a közigazgatási hatóságoknak az a joga, hogy fegyvertartási szabadságukat korlátozza.

Mindaddig tehát, míg az említett törvényes rendelkezést későbbi törvény oda nem módosítja, hogy a hatóságok nemcsak büntetett előéletűeket, s nemcsak a büntetés kiállása után, hanem bárkit és bármikor eltilthasson a fegyvertartástól a közig. hatóság — mindaddig, a míg ilyen törvény nem lesz, a hatóság rendelkezése alá nem tartozhatik, hogy mindenki csak az ő engedélye mellett tarthasson löfegyvert, vásárolhasson töltényeket és töltényhüvelyeket.

Olyan szabályrendelet tehát, amely az ilyen engedélyektől teszi függővé a fegyvertartást, nyíltan ellenkezik nemcsak az alkotmánynak alapelveivel, de az 1879. évi XL. t.-c. 61. §-nak konkrét rendelkezéseivel is. Törvénnyel összeütköző intézkedést pedig az idézett törvény 7. §-a sze-

rint se szabályrendelet, se miniszteri rendelet meg nem állapíthat.

Ebből következik, hogy a meny nyiben ezen szabályrendelettel azonos vagy hasonló tartalmu más törvényhatóságbeli szabályrendelet meg is erősített belügyminiszterileg, ez a megerősítés csak úgy érvénytelen, mint maga e szabályrendelet.

Ellentétben áll ezen szabályrendelet hazánk egyik legfontosabb élő törvénye: az 1884. évi XVII. sz. ipartörvény határozmányával.

Ez a törvény 1. §-a a szabad ipart és kereskedelmet deklarálja és a 10. §-ba taxative felsorolja az engedélyhez kötött iparágakat, így i) pont alatt az áll. egyedáruságot képező lőpor és robbantó szerek készítését és árusítását, de érintetlen hagyja a fegyver, revolver, pisztoly, botpuska, flobert fegyver és flobert pisztolyok és azok töltényei és töltényhüvelyei árusítását. Így azok szabad kereskedelem tárgyai és azok törvényben biztosított szabad árusítása csakis törvénnyel korlátozható.

További kihatása is lehet ennek éppen a bírósághoz. Az 1869. évi IV. t.-c. fentartja a bírónak azt a szabadságát, hogy a törvényhatósági szabályrendeletnek a törvénnyel való egyezését, vagyis érvényességét vizsgálhassa. Ez a szabadsága kétségtelenül meg van a kihágási bírónak is. Már most, ha azt az esetet tesszük fel, hogy a szóba lévő fegyvertartási szabályrendelet miniszteri megerősítést nyer, akkor igen könnyen előállhat a következő zavaros állapot: A közigazgatási tisztviselő adminisztrációs tekintetben eleget tesz a szabályrendeletnek, engedélyeket ad ki és von el a fegyvertartás tekintetében. Ha azonban engedély nélküli fegyvertartót állítanak eléje, mint bíró elé, meg kell állapítania a szabályrendelet törvénybe ütköző voltát és fel kell mentenie azon vádlottat, kit közigazgatási hatáskörében engedély váltásra kellett szorítania.

Igy válik ugyanazon hatósági közzeg előtt a kérdéses szabályrendelet olyan lehetetlenséggé, a minek közigazgatási és bírói érvényesítése a legsúlyosabb és ki nem egyeztethető kolícióban állnak egymással.

Milyen utopia a 20-ik században az emberek testi épségét a lőfegyverek elkobzásával megvédeni akarni! Akkor minden szuró-vágó eszköz, bot, pöröly, mérekszerek, sőt az erős emberek ökleit is el kellene kobozni!

Sőt ellenkezőleg minél általánosabb kell hogy legyen a lőfegyverek ismerete, hogy mindenki, kis korától kezdve, megtanuljon velük élni (így véletlen szerencsétlenségek ritkábban fordulnának elő), a ki pedig visszaél velük: ott a büntető törvény!

Vagy a vadállomány megvédelmezését célozza különösen ezen szabályrendelet? Ezt el lehet érni az eléggé szigorú 1883. XX. és XXII. törvénycikk erélyes végrehajtásával és nem szükség a vadászatért mindent feláldozni.

Esedezünk Nagyméltóságodhoz, ezen teljesen felesleges, céltalan, több élő törvényünkkel kiáltó ellentétben lévő szabályrendelettel a jóváhagyást megtagadni.

Szorongó szívvel várjuk: vaj-

jon a felebbezés: nyílt, megcáfolhatatlan érveinek dacára is, megerősítést nyere ez a szabályrendelet?

Lehetetlennek tartjuk!

Hiszen a törvény félre nem magyarázhatólag rendeli, hogy a szabályrendeletek és miniszteri rendeletek: a törvényekkel ellentétben nem állhatnak, különben érvénytelenek, semmisek.

Miért hát szabályrendeletekkel a törvények rendekezéseit zavarni, elhomályosítani és a köztisztviselőket minduntalan dilemma elé állítani?!

... És minő rendelkezéseket tartalmaz ez a szabályrendelet!... Nem hisszük, hogy a Bach-korszak ily drákói szigorral kezelte volna a fegyvertilalmat.

Nagy, öblös mordályok és kisebb kaliberű pisztolyok ezrei voltak akkor is a nép kezén és a házassalándók ünnepére és sok más alkalomra, különösen pedig husvéti feltámadáskor Isten nagyobb dicsőségére, ugyan csak durrogtak.

E szabályrendelet szerint pedig: meg lesz fosztva a szerelmes legény atól az ártatlan kedvteléstől is, hogy imádjátja névnap előestéjén, szíve túlárado, szavakkal ki nem fejezhető érzelmeit, néhány hatalmas pisztoly durranással tolmácsolja.

Ezért ugyan még nem dülne össze a világrend, de egyebet is tartalmaz ez a fránya szabályrendelet.

Felebbezhetlen joggal adhat a rendőrkapitány és főszolgabíró annak, a ki neki tetszik — lőfegyvertartási engedélyt, avagy vonhatja el azt...

A kinek nem ad fegyverengedélyt, az siessen fegyvergyűjteményét beszoigáltatni. A kapitányi, meg szolgabírói szakértelem majd kiválogatja jogos tulajdonuk közül azokat, melyek nagyobb értéket nem képviselnek (hol az értékhatár!?) és kegyeskedik megsemmisíteni.

Ha pedig nem siettel eléggé, oh jámbor, de szabadsághoz szokott székely testvérem! Megtörténhetik, hogy 5 napra el is csuknak és még 100 korona pénzbüntetésre is elítélnék. Aztán ha még nem ismered a stemplit, megismertetik azt is veled, ha szó, vagy írásbeli folyamodványodhoz 1 koronát nem mellékelsz, mert hármat követelnek egy helyett!

Te pedig ártatlan kereskedő, jól vigyázz magadra! Mikor egy héten egyszer — hetivásár napján — vevőkkel telt boltodba beállít egy fegyverengedélyes atyafi és félórai értekezés után tisztáztatok a kérdést, hogy milyen fajta hülni vagy töltény kell neki 2—3 drb. El ne utasítsad, mert azt „paksus“ mellett kiadni muszáj, el ne mulasszad a „paksust“ jól megnézni és minden betűjét protokolumodba bevezetni, de még az atyafitól (ha írni nem is tud) nyugtát venni arról, amit eladtál, mert Isten uccse: a

szabályrendelet 15. §-a alapján be találnak 5 napra csukni és fizetsz 100 korona birságot is. Aztán árulhatsz 10 esztendőig töltényt, meg hülnit, míg ezt behozod!

Hogy pedig képviselőválasztásoknál a hatalom a pártján levőket felfegyverezné és az ellenzékieket lefegyverezné, ettől tartani nem kell; ilyent még nem jegyzt fel a világtörténelem. Legkevésbé történhetik nálunk, hol uszunk a jog, törvény és igazság tengerében.

Ugyan elég szigorúak a vadászatot védő 1883. évi XX. és XXIII-ik törvények, de hát még sem elég erősek azt a vadállományt megvédelmezni, a mely a növényekben kétszer annyi kárt tesz évente, mint a meny nyit husa, bőre ér...

De hát nem szabad a vadász uraktól azt a kicsi mulatságot irigyelni. Hiszen sok ezer embernek adnak kenyeret erdő-, mező-, vadőr képében!

A fegyvertartás kérdése nem szörványosan vármegyei szabályrendeletekkel, hanem egységesen: országos törvénnyel rendezendő és csak akkor, midőn a hadsereg tagjai is, szolgálaton kívül fegyvert nem hordhatnak!...

Pör a „mondják“ miatt.

A „Székely-Udvarhely“ olvasói előtt nem ismeretlen az a rovatunk, mely annyi derűtséget, jó hangulatot keltett hétről-hétre. Pár év óta jó néhány száz ilyen közlemény jelent meg. Soha senkinek sem jutott eszébe azokból ellenünk tőkét kovácsolni és minket befeketíteni.

A „Székely-Udvarhely“ kezdettől fogva közérdeket szolgált. Ez hívta életre és tartotta fenn másfél évtizedet meghaladó időn keresztül.

Senki ember fiának családi életével nem foglalkoztunk. Erről tanúságot tehet olvasó közönségünk, melynek soraiban igen sok olyan köztisztelőben álló egyént üdvözölhetünk, aki a „Székely-Udvarhely“ keletkezése óta: nagyabecsült előfizetők ma is.

Becsülettel harcoltunk, hazafias önfeláldozással küzdöttünk annyira, hogy maga Kossuth Ferenc nagynevű vezérünk is hozzánk intézett levelében, midőn beleegyezését adta, hogy cikkei közölhessük és ezek révén politikai utmutatást nyerjen olvasó közönségünk, így irt: „bár más hatáskörben, szívesen teszek meg a példás elvűségű lapért minden tölem telhető“.

Ennek dacára politikai ellenfeleink, kikkel szemben mi csupán hazafias közérdekből folytattunk hadjáratot, minket emez elvűségünkért ádáz haraggal üldöztek és mai napig is üldöznek.

Ez a jutalmunk a becsületes munkáért, melyet szeretett magyar hazánk függetlenségének, szabadságának kivívása, megszerzése érdekében végzünk.

El kell tiporni, örökre kipusztítani az ellenzéket, hogy annál nyugodtabb, biztosabb legyen az ő életük!

Erre törekednek. Ez a legtöbb céljuk, mely eléggé jellemző.

Valóságos Szvengáli szerepet játszanak a közönség megtévesztése, céljaik számára való hipnotizálása végett. És el kell ismerni: a maguk szempontjából mindent elkövetnek — a mi megrontásunkra.

Első sorban a „Casinó“ választmányát nyergelték meg és sikerült nekik, a főkomposoknak a Sancho Pansa szerepére indítani.

Majd — hivatali hatalmukat felhasználva — az udvarhelyi járás nyugdíjba vonuló főszolgabírájával adattak ki egy olyan ukázt, mely szégyen foltja kellene legyen a magyar közigazgatásnak. Sőt, hogy még nagyobb legyen a dicsőségük az ellenzéki sajtó megfélemlítésére irányzott manőverben: határozatot hoztattak egyik községi képviselőtestületének jámbor tagjaival is.

Lesték a hatást. Várták a „Székely-Udvarhely“ megsemmisülését. S mikor látták, hogy a közönség az ő aknamunkájukat kellő értéke szerint mérlegeli és kedvelt lapját: a „Székely-Udvarhely“-t kezébe ki-csavarni nem engedi, sőt még jobban, még melegebben felkarolja, újabb pokoli tervet eszeltek ki.

Felhasználták az alispán megbomlott családi életét és abból akarnak ellenünk tőkét kovácsolni.

Bűnvádi feljelentést tettek ellenünk egy „mondják“-ért, melyben a vármegyei vezető politikusok Janus-arcu közszereplését érintettük — vicces alakban.

A mint politikai köpenyegüket — minden lelkifurdalás nélkül — megfordították, azon módon más értelmet, más magyarázatot igyekeztek beleoltani városunk társadalmába. Uton-utfélen azt hirdették, hogy az alispán elvált, elválásban volt feleségét érintette az a „mondják“, mely így szól: „mondják, hogy a vármegyeházára bizonyos szintű lámpát kifüggeszteni nem fognak“.

Hiába magyaráztuk meg a „Székely-Udvarhely“ legközelebbi számában, hogy annak egyedül és kizárólag politikai célzata volt.

Ellenfeleink nem tágitottak. Erőszakkal reá huzták a családi életre az ez esetben — frivol értelmet. Nem kimélték az alispán magán ügyét sem, csakhogy rajtunk egyet üthessenek. Mindenkinek szuggerálták a saját, téves felfogásukat.

Igy eshetett meg aztán, hogy a Graffius Károly törvényszéki bíró elnöklése alatt Dr Voith Gerő törvényszéki és Deák Lajos járásbíróból álló bíróság, e hó 18-án Betegh Pált, lapunk felelős szerkesztőjét, sajtó útján elkövetett rágalmazás címén: 14 napi fogházra, 200 K mellékbüntetésre és 110 K költség megfizetésére ítélte.

A vádat Dr Hinléder Fels Ákos ügyvéd és a védelmet Dr Lányi Andor a Dr Válcsek Ferenc ügyvéd, orsz. képviselő helyetteseként teljesítette.

A szigorú ítélet miatt nem esünk kétségbe. Felebbezést jeientettünk be. Hiszszük, hogy a felsőbb bíróság ügyünket minden szuggerálás nélkül, tisztán a tényeket véve alapul, fogja elbírálni és így igazságunk tudatában, nyugodtan várjuk teljes felmentésünket.

HIREK.

MINT A KIS PÓK...

Mint a kis pók a hálóját
Kedvteléssel szövi, fonja;
Mint a méh a vadvárgot
Körül szállja, körülzsongja:
Ugy röpköd a lelkem otthon
A vén szülőházam körül,
Szöve, fonva az álmokat
Mig a lelkem ki nem merül.

S ha felriaszt álmaimból
A zsarnok zaj, a hétköznapi,
Akkor is csak szövöm tovább
A megkezdett álmaimat;
Akkor is csak visszazálok
Ama mézduz vadvirágra,
Arra a vén, de oly kedves
Roskadozó szülőházra.

József Dezső.

Majláth püspök városunkban.

Gróf Majláth erdélyi püspök pénteken, a délutáni vonattal érkezett városunkba, hogy részt vegyen az erdélyi Státus főgimnáziumának felszentelési ünnepségein. A fáradhatatlan főpásztor alig pihent, az ifjúság gyóntatásához fogott. Tegnap reggel pedig megáldoztatta őket. — Szívünk egész örömeivel üdvözljük főpásztorunkat a székely anyaváros falai között. Kívánjuk, hogy minél többször legyen szerencsénk körünkben tisztelhetni és hitbuzgalma mindnyájunkat indítson a jó utra, melyet követni: keresztényi kötelességünk.

— **Erzsébet királyné** halála emlékére tegnap az összes iskolákban ünnepélyt rendeztek és a templomokban gyász-isteniszteletet tartottak.

— **Kossuth Ferencz születésnapja.** Kossuth Ferenc szerdán töltötte be 69-ik életévét. Ebből az alkalomból pártjának tagjai melegen üdvözlötk. Üdvözlő beszédet Szentiványi Árpád mondott, biztosítva Kossuthot a párt bizalmáról.

Kossuth Ferenc válaszában megköszönte a párt bizalmát. A párt jövő magatartásáról a következőket mondotta:

Meggyőződése az, hogy ha csak kevéssel is bírjuk előbbrevinni hazánkat a teljes államiság és függetlenség felé, az a kevés, amit megszerezhetünk, többet ér, mint elveinknek pusztá hirdetése, de a politikai helyzet már régóta olyan, hogy valóban valamit elérhessünk, igen gondosan kell megválasztanunk az időt, az alkalmat a közvetlen célt, a harcmodort, az erőfeszítésnek mértékét és szerintem szükséges kerülnünk azt is, hogy időleges lehetetlenségekbe bele ne ütközzünk és hogy ezzel kockára ne tegyük ismét a nagy erőfeszítéssel addig elért eredményeket.

Beszéde további folyamán elítélte a kormányt koalíciós kormányzópartok állandó támadása miatt végül ezt fejtegette, hogy a jövő a függetlenségi eszmé, melynek diadalmaskodniok kell.

— **Műkedvelői előadás.** A helybeli polgári önképző és segélyző egylet ez évi december 4-én, a Budapest-szálló színháztermében műkedvelői színelőadást rendez. Színre kerül Thury Zoltán „Katonák” c. színműve. A próbák már javában folynak s a sikeresnek ígérkező előadásra, közönségünk figyelmét előre is felhívjuk.

— **Majláth püspök — a protestánsokhoz.** Kolczsvárról jelentik: Az erdélyi katolikus státusgyűlést megnyitó beszédében Mailáth Gusztáv gróf püspök így nyilatkozott a modernistákról és a sajtóról:

— Milénó püspökének emlékünnepe alkalmából a pápa a föld valamennyi püspökehez enciklikát intézett, amelyben arra buzdított, hogy kövessék Szent Károlt dicső erényeit. Az intellektus nem lett volna helyén, ha Borromeusz nem állították volna be tizenhatodik század hitújítóinak keretébe. A fölháborodás a protestánsok körében onnan eredt, hogy a pápa levelét kevesen olvasták figyelemmel és akik olvasták, félreértették. Jobban ismeri a pápa nemes lelkét, semhogy föltehetné róla hogy sérteni akart volna más felekezeteket. Szembeállítja Szent Károlyt a korabeli hitújítókat némelyikének szenvedelmes föllépésével és mert ma is vannak sokan szerzetesek és papok, akiknek a katolikus egyház nem halad elég gyorsan s ezért lesajnálják egyházukat, a pápa e modernistákkal szemben Borromeuszt ajánlja követendő példaképpen. A püspök kijelenti, hogy nem az ellentétek fölidézése végett, hanem a szentátya iránt való kegyeletből elhatározta, hogy az enciklika hiteles szövegét megküldi a státusgyűlés tagjainak és a protestáns testvéreknek. Olvassák el figyelemmel, lehet, hogy egyes kifejezések történelmi vonatkozásukba megbíráhatók, ezekre nem terjedhet ki a csálhatatlanság dogmája, de ne vonják kétségbe a pápa véleménynyilvánításának szabadságát, sem pedig szándékának nemességét. Kéri a protestáns testvéreket is, hogy járuljanak ök is hozzá javaslatához: miután tapasztaljuk, hogy az erkölcs-telen sajtó nemzetünk nagyjait sárba tapossa s a közéletet megmetyejezi, kérjük a kormányt, hogy a hazafiátlan, erkölcs-telen sajtó pusztító áradatának vessen véget.

Végül kérte, hogy a pápához üdvözlő táviratot intézzenek, amit a státusgyűlés elfogadott.

— **Drága bizonyítvány.** Egy szolgáti bizonyítványról van szó, a melynek papirosa alig egyetlen fillérjébe került volna a városnak. Ugy értesülünk, hogy ezt a bizonyítványt Bodó Ferenc városi mérnök kérelmezte a polgármestertől, aki e kérelmet figyelmen kívül hagyta. A mérnök ugyan is — tekintettel fegyelmi ügyére — állásáról lemondott volt, hogy más helyen keresse boldogulását és kérte a szükséges szolgáti bizonyítványt. Miután pedig ilyen irathoz nem juthatott, meggondolta dolgot s visszavonva lemondását, a képviselői közgyűlés elmozdító határozatát megfelelebbzte és követelte fele fizetési kiutalását. A polgármester természetesen hallani sem akart a fizetésről, de az alispán elrendelte Bodó mérnök fele fizetésének kiadását. Így aztán a hónap elsején: 250 K-át már kifizetett a pénztár, mint eddig vissza tartott járandóságot. És fizetni fogja a havi 123 K-át mindaddig, míg ez a szerencsétlen mérnök ügy befejezést nyerhet. Ilyen és ehhez hasonló gazdálkodás foly a városnál. Csoda-e tehát, ha évről-évre minden alapos ok és indok nélkül emelkedik a pótdadó? Vajjon a költségvetés melyik rovatát terhelik az efféle kiadások. A mérnöki fi-

tést aligha, mert örülhetünk, hogyha az ideiglenes mérnök számláit fedezi. Nem jól van ez így képviselő urak. Változtatni kell a helyzeten minél előbb, mert több terhet már nem bír az adózó polgárság.

— **A perui esőfa** Perui növényvilágba igen nevezetes helyet foglal el egy fa, amelyet az indiánok „tamai caspi”-nak (esőfa) hívnak. Vastag törzsű sűrű lombzatu fa ez, amelynek az a tulajdonsága, hogy a levelei felszívják a levegő vizeitartalmát és azután eső alakjában hullatják le. A fa körül egész tölcsér alakú keletkezik. A legnevezetesebb a dologban az, hogy az esőfák épp a legforróbb, tehát egyben a legszárazabb idősokban gyűjtik leveleikben a leg több vizet és így a talajt állandóan nedvesen tartják és termékenynyé teszik. Ha az esőfák esővizét csatornába gyűjtik, úgy különösen a nyári szárazságok idején, amikor is ez az esővíz a legtöbb, nagy hasznát vehetnek a mezőgazdaság terén. Kiszámították, hogy egy esőfa 24 óránként átlag 40 liter esővizet szolgáltat. Egy esőfára 25 négyzetméter számítva, egy négyzetkilométernyi területen 40.000 esőfát lehetne tenyészteni, ami napi 16.000 hektoliter esővizet jelentene. Ha ebből kétharmadrészt számítunk elpárolgásra és elszikkadásra, még mindig több mint 5000 hektoliter víz marad, amit a föld felszínén tovább lehetne vezetni és locsolási célokra felhasználni. Az esőfának, amely a tropikus vidékek mezőgazdaságában nagy jelentőségűvé válhatik, még az az előnye is van, hogy csaknem minden talajban megerem, igen gyorsan nő és az időváltozás viszontagságaival szemben csaknem teljesen érzéketlenek.

— **Halálozás.** E hó 18-án d. u. 3 órakor helyezték örök nyugalomra Székelyudvarhelyt, a róm. kath. egyház szertartása szerint öz. Puskás Károlyné szül. Wolf Rózát, aki életének 72-ik évében, a halotti szertételek buzgó felvétele után szerdán éjjel meghalt. Puskás István édes anyját gyászolja az elhunytban.

— **Betörő cseléd.** Ujszékely községben szombaton délután 3 óra körül különös eset történt. Veisz Áron koresmáros az ivóban vendégeivel volt elfoglalva. Ezalatt lakásán pénzszekrényét ismeretlen tettes feltörte és abból 766 K. 89 fillért, valamint egy pénztartó fatányért elemelt. A káros azonnal feljelentést tett a székelykereszturi csendőrségnek. Erre Fejér Mihály őrsvezető és Gyenge Demény csendőr kiszállottak a helyszínre. A nyomozatot megindítva, kitűnt, hogy a tettes csakis a házhoz tartozó lehet. Elővették Tamás Berta 17 éves bogárfalvi illetőségű cselédet, aki az esetet teljes valóságban előadta. Beismerte, hogy a tettet ő követte el. Azonban arra egyelőre ismeretlen férfi biztatta, aki megelőzőleg Veisz pénzt látta. Ez az ember az ablakból végig nézte, míg a cseléd fejszét fogva, a szekrényt feltörte és a pénzt magához vette, hogy az udvaron levő trágyadombon elrejtse. A csendőrség a pénzt megtalálta s úgy a cselédet, mint annak állítólagos felbujtóját: Nemes József 30 éves, szolokmai lakost letartóztatta és bekísérte a székelykereszturi járásbírószághoz.

Itt kihallgatás után a felbujtót szabadon bocsátották, míg a cselédet a székelyudvarhelyi ügyészségnek átadták.

— **Az emberi izomerő** csodákat művel és mégis mi ez a gépek erejéhez, munkájához képest. És még a gépek munkaerejét se bámuljuk meg annyira, mint a parányi állatok izomerejét. Ki hinné, hogy egy légy izomerejét arányosan erős ember óriási fenyőt forgathatna sétatálca gyanánt. Vagy ha egy bolha izomerejével bírna az ember testi nehézságának arányában, úgy az Eiffel-toronyt egészen könnyen átugorhatná. Ilyen apróságokban is kioktat a »Kis Pajtás«, a mely gyermeklap gazdag tartalmánál fogva nélkülözhetetlen a gyermekszobában. Versei, beszédei, meséi lekötik, szórakoztatják, felüdítik a gyermeklelkét. Ez a Kis Ujság olvasó és jó. Rovatai változatosak s mindig érdekesek. Tessék csak megrendelni, elolvasni, meg fog győződni, hogy a legjobb gyermeklap. Félévre 3 kor. Egész évre 6 kor. Cím: »Kis Pajtás« Budapest, VII. ker. Thököly-ut 16. szám. Ahonnét az érdeklődőknek (iskoláknak több példányban is) mutatóvány-számot készséggel küldenek.

— **Vidékiek,** akik rövidebb-hosszabb időt kívánnak a fővárosban tölteni szórakozás vagy üzleti ügyek intézése végett, a Magyar Otthon (VIII. Főherceg Sándor utca 30. sz.) barátságos hajlékaiban nyugalmasan berendezkedhetnek. Csoporthoz jelentkezőknek, utazóknak, turistáknak, hivatalnokoknak és más hivatásúaknak kivételes kedvezmény jár ki. — Iskolák tanulmányi kirándulásai számára egyenesen megbecsülhetetlen a Magyar Otthon! Villamos világítás! Tükrös szekrények!

— **Az agrár takarékpénztár-részvénytársaság** székelyudvarhelyi fiókintézete a 4 százalékos magyar koronajáradék folyó évi dec. 1-én esedékes szelvényeit már folyó hó 20. kezdődőleg levonás nélkül beváltja.

Halotti imák, emlékek és temetési beszédek.

Közreadta Bod Károly ref. lelkész és nyug. tanár édes atya emlékére. A 172 oldalas kötetben: Halotti imák, Emlék-beszédek és Temetési beszédek vannak külön-külön csoportokban. A lélekemelő imák, magvas emlékbeszédek és megható temetési beszédek általános elismerésben részesültek. Mig a csekély készlet tart — kapható Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

— **Mai számunkból** több közleményünk térhiány miatt maradt ki.

— **Ne irigykedjék** azokra, akik mindent jól és olcsón vásárolnak, hanem keressen ön is jobb bevásárlási forrást. A legjobb üzletek címét a „Székely-Udvarhely” hirdetési rovataiban találja.

* Budapesti Utmutató.

Szerkeszti: Vigand Rezső. Társzerkesztő: Kerekes Andor. Ára diszkótésben 4 K. Nem létezik Budapest fővárosunknak olyan figyelemre érdemes része; az utazó közönségnek nem fordulhat elő olyan szükséges tudnivalója, melyben ez a kiváló könyv utmutatással, kellő felvilágosítással ne szolgálna. Kapható: Betegh Pál könyv-, papir- és írószerekkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Árverési hirdetés.

A szentdemeteri r. k. egyház tulajdonát képező 4 hold 118 négyszög erdő tűzifája eladó nov. 30-án tartandó nyilvános árverésen. Feltételek megtekinthetők a szentdemeteri egyház gondnokánál.

Bordos, 1910. nov. 14.

Szabó Dénes,
r. k. lelkész.

595-910. vh. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közzhírre teszi hogy az oklándi kir. járásbíróságnak 1910. évi Sp. I. 149/11. számú végzése következtében Dr. János Domokos ügyvéd által képviselt Gáspár Samu erdőfűle lakos javára 390 K s jár. erejéig 1910. évi aug. 31-én fogatatosított kielégítési végrehajtás után lefoglalt és 893 K-ra becsült következő ingóságok, u. m.: tűzifa talpfa tönkök és más ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbíróság 1910. évi V. 286. és 376-1. számú végzése folytán 390 K költségekkel, ennek 1910. évi augusztus 17. napjától járó 5 százalékos kamatai, egyharmad százalékos váltódíj és eddig összesen 211 K bíróilag már megállapított költségek erejéig Erdőfűle batarban a „Bojtor” nevű helyen leendő megtartására 1910. november 29-én délelőtt 11 órája határidőül kitézetik és gh hoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglal tatatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi XL. t. c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklánd, 1910. évi nov. hó 17. napján.

Pollák Ignác, kir. bír. végreh.

Eladó ház. Székelyudvarhelyi, a Vár u. 19. sz. alatt levő 3 szoba, konyha és pincehelyiségből álló lakás örök áron eladó Értekezni lehet unyánott Szabó Abel tulajdonossal.

Eladó kan. Egy yorksiri fajta tenyészképes kan eladó Máthé Lajos nyug. tanítónál Városhalván.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagy kereskedők

Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás termésketadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Amortizációs tisztviselői kölcsön ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége”.

KOLOZSVÁR

Terenc József-ut 7. a szám.

Válaszbélyeg csatolandó.

Stoch Cognacgyógyszer

Garantált valódi borpárlat. Főzése a legszigorubb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch
Barcola.

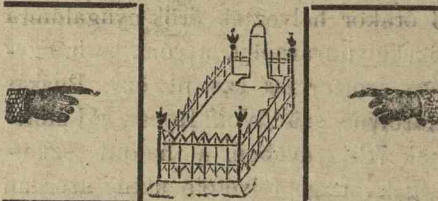
A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van.

Városi lakóházak

tervezését, költségvetéseket, modern lakóházak szolid felépítését;
CSALÁDI SIRBOLTOKAT

(kripták) a legjobb és legszebb kivitelben, minden elfogadható árért pontosan felépít

TÓTH JÓZSEF

képesített kőművesmester Székelyudvarhely, Bethlen-utca 41. sz. alatt. Az igen tisztelt építető közönség szíves pártfogását kéri.

Megbízható jó munka!

KÜHÖCES

rekedség, hurut és nyálkás-ság, görcs és hőhurut ellen ne vegyenek semmi egye-
::: bet, mint csakis a :::

KAISER-féle

mell- karamellákat
a „három fenyővel”

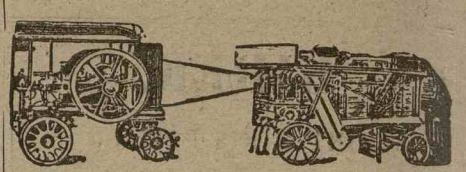
5900

közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánorvosoktól a biztos eredményt igazolják.
Csomagban 20 és 40 f-ért. Dobozban kapható 60 f-ért. Kapható gyógyszerárak és drogueriákban, valamint Zsethegy János gyógyszerésznél Hemoroid-szt.-márton közönségben

100 évben csak egyszer van alkalom gyümölcsfákat és másféle faiskola terméket ily olcsón és jó minőségben venni. Senki se mulassza el tehát ezt a kedvező alkalmat, s rendelje meg a szükségeseket azonnal az alábbi árjegyzék szerint, ameddig a készlet tart.

Gyümölcsfák, tüleve-lűfák, díszeserjék, vadoncsák a faiskola teljes kitákarítása miatt mélyen leszállított áron kaphatók.

Caspari Frigyes és Társa
faiskola, **Medgyes** (N.-külföldm.)

LEGUJABB

rendszerű motoreséplőkészletek, továbbá a legjobb benzin-nyersolaj és szivógázmotorok, valamint teljes malonberendezések legolcsóbban

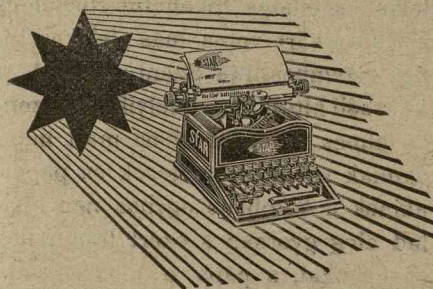
Trebtsch Gyula

motortelepén Budapest, VI, Eötvös ut 42. kaphatók.

Teljes jótállás! Könnyű r.szlettfizetés!

Árjegyzék ingyen!

E jöhrü cég motorai könnyű kezeléstük és nagy erőfejlesztük folytán az egész országban nagy elterjedésnek és közkedveltségnek örvendenek.

Legszebben ír a STAR-írógép

Ára legolcsóbb, mert csak

450 K-ba kerül.

FARAGÓ TESTVÉREK

a STAR-írógépek képviselője.

BUDAPEST, V. NÁDOR-U. 17.

Részletfizetésre is
Kérjen prospektust.

REFORMÁTUS

DISZES

IMAKÖNYVEK

NAGY VÁLASZTEK-
BANK KAPHATÓK

BETEGH PÁL

KÖNYVKERESKEDESBEN
SZÉKELY-UDVARHELYT

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régióknak bizonyított háziszser, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyított közzvényénél, csúznál és meghüleséknél, bedörzsöléséppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.-80, K.140 és K.2.- és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerár az „Arany oroszlánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

HAT IS FÉL MIL-LIO vagyon és százhuszezer fizező tagja, négy százat meghaladó fiók-pénztára és közel 200 tagcsoportha van a Magyarországi Munkások Rókkant és Nyugdíj-Egyletének (Budapest, VIII. József-u. 23.) A magyar állam évi 5000 K-ával segélyez. — Mindenki tagja lehet 20, 24 vagy 30 filléres heti tagsági illeték mellett, a melylyel szemben tíz év múlva, rókkantság esetén, évi 424 K 50 f, 509 K 60 f vagy 618 K 80 f állandó segélyt, 40 év múlva pedig évi 624 K, 728 K vagy 884 K nyugdíjat biztosít. Ezekon kívül számos előnyei vannak. Bővebb tájékoztatás Székelyudvarhelyt az állami elemi iskola helyiségében havonként kétszer, az ELSŐ és HARMADIK vasárnap d. u. 2-3 óra között szerezhető. BEIRATKOZÁS ugyanakkor van.

*Gyermekjáték
a Schicht szappannal való mosás,
mert egyszerre tisztít és fehérit is,
s meglakarit minden fáradságot
és megerőltetést!*

Betegh Pál villam-motoros könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt.